

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Історичний факультет

Кафедра давньої та нової історії України

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник декана з науково-педагогічної
та навчальної роботи

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Історіографія історії України від найдавніших часів до
початку ХХ ст.**
для студентів

галузь знань	03 Гуманітарні науки
спеціальність	032 Історія та археологія
освітній рівень	перший (бакалаврський)
освітня програма	Історія України та культурна антропологія (з поглибленим вивченням іноземних мов)
вибірковий блок	Давня, середньовічна та нова історія України
вид дисципліни	вибіркова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестр	8
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: Короткий Віктор Андрійович, кандидат історичних наук, доцент кафедри давньої та нової історії України

Пролонговано:

на 20~~21~~/20~~22~~ н.р. «~~2021~~» р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. (_____) «__» 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник: Короткий Віктор Андрійович, кандидат історичних наук, доцент кафедри давньої та нової історії України

ЗАТВЕРДЖЕНО

Завідувач кафедри давньої та нової історії України

 Віктор КОЛЕСНИК

Протокол № 12 від «30» червня 2021 р.

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету

Протокол № 7 від «26» серпня 2021 року

Голова науково-методичної комісії Наталія ТЕРЕС

ВСТУП

1. Мета дисципліни – у концентрованому вигляді подати студентам основні етапи розвитку української історіографії, виявити провідні тенденції і закономірності її розвитку, виокремити внесок у збагачення історичних знань визначних українських істориків, наукових осередків й інших інституцій та їх друкованих органів.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

Знати: закономірності і специфіку вивчення історіографії, процес еволюції дослідницьких пошуків та історичної думки, а також сучасні підходи, методи і тематику історіографічних досліджень. Знати провідні наукові школи, напрямки, течії, що характеризують розвиток української історичної думки та їх взаємодію з тенденціями світової історіографії.

Вміти: розуміти сутність, природу та генезис історичних явищ, здійснювати їх аналіз та узагальнення, з'ясувати причинно-наслідкові зв'язки історичних подій і процесів.

Володіти елементарними навичками: вільно орієнтуватися у понятійному апараті, усвідомити як змінювалася проблематика історичних досліджень у залежності від того чи іншого періоду історії, як збагачувалась джерельна база і методи досліджень.

3. Анотація навчальної дисципліни. Курс покликаний прищепити розуміння закономірностей нагромадження історичних знань і розвитку української історичної думки від часу її виникнення до початку ХХ ст.; з'ясувати витоки української історіографії та виявити її провідні тенденції і закономірності розвитку. Курс виокремлює внесок у збагачення історичних знань визначних українських істориків і наукових осередків, інститутів, їх друкованих органів. При цьому пріоритет віддається розвитку досліджень з історії українського народу.

4. Завдання (навчальні цілі). Дати сучасні наукові знання на інформативному, інтерпретаційному та дискусійному рівнях з історіографії історії України від найдавніших часів до початку ХХ ст., з'ясувати значення і роль історіографії для незаангажованого і об'єктивного вивчення української історії, ознайомити студентів з основними працями з історії України, методами самостійної дослідницької роботи з історичними документами і пам'ятками, на прикладі аналізу історіографічної традиції формувати у студентів самостійне мислення та здатність професійної оцінки наукових публікацій.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	<i>Знати:</i> хрестоматійні роботи істориків минулого та сучасних вчених	<i>лекція, самостійна робота</i>	<i>Контрольна робота 1, підсумкова контрольна робота (іспит)</i>	20%
1.2	<i>Знати:</i> найновіші напрями історіографічних студій у вітчизняній та світовій науці	<i>лекція, самостійна робота</i>	<i>Контрольна робота 2, підсумкова контрольна робота (іспит)</i>	20%

2.1	<i>Вміти:</i> аналізувати концепції й погляди представників історичної науки в різні хронологічні періоди української історії	<i>самостійна робота</i>	<i>Індивідуальне творче завдання 1, підсумкова контрольна робота (іспит)</i>	30%
2.2	<i>Вміти:</i> оцінювати належність авторів історичних творів до відповідних наукових шкіл і напрямків та з'ясувати методологічні засади їхнього функціонування	<i>самостійна робота</i>	<i>Індивідуальне творче завдання 2, підсумкова контрольна робота (іспит)</i>	30%

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Результати навчання дисципліни	1.1	1.2	2.1	2.2
Програмні результати навчання				
ПРН 3. Знати основні підходи до вивчення вітчизняної та світової історії, принципи і методи історичного пізнання, основні типи і види історичних джерел.	+	+		+
ПРН 7. Розуміти і виявляти відмінності в історіописанні, поглядах на минуле представників різних епох та у різних контекстах.	+	+	+	
ПРН 17.1 Знати та аналізувати найважливіші наративні джерела з історії України.	+	+		+
ПРН17.2 Вміти узагальнювати перебіг основних подій на території України в доісторичний, ранньоісторичний, середньовічний та в період нового часу.	+	+	+	

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота з тем ЗМ1 (тест): РН 1.1.— 10 балів/6 балів*.
2. Контрольна робота з тем ЗМ2 (тест): РН 1.2. – 10 балів/6 балів
5. Індивідуальне творче завдання з тем ЗМ1: РН 2.1. – 20 балів/12 балів.
6. Індивідуальне творче завдання з тем ЗМ2: РН 2.2. – 20 балів/12балів.
7. Підсумкова контрольна робота (іспит): РН 1.1. – 2.2. – 40 балів/ 24 бали

* максимальний бал/ пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю

- підсумкове оцінювання:

- форма іспиту: письмова.
- максимальна кількість балів, які можуть бути отримані – 40, пороговий бал – 24.
- оцінюються такі результати навчання студентів: теоретичні знання курсу, критичні вміння аналізувати різновидові історичні документи.

- форма проведення іспиту – письмова, види завдань - завдання триступеневі: теоретичне завдання - 30% (дати чітке пояснення сутності конкретних історичних праць), практичне завдання - 30% (визначити методологічні засади автора історичної праці та її ідеологічну спрямованість); творче завдання 40%. (провести самостійне співставлення історичних праць різних хронологічних періодів та визначити розбіжності авторських позицій).

- необхідна умова допуску до іспиту: студент не допускається до іспиту, якщо набрав менше ніж **20 балів (критично-розрахунковий мінімум)**. **Рекомендований мінімум допуску до іспиту – 36 балів.**

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані за виконання творчих завдань; бали, отримані під час модульного контролю, а також бали, отримані під час складання підсумкового контролю (іспиту), а саме: за виконання запропонованих завдань.

Зміст курсу поділений на два змістових модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції та самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ1) входять теми 1-4, у змістовий модуль 2 (ЗМ2) – теми 5-8.

Оцінка успішності знань студентів здійснюється в двох формах: семестрове оцінювання (тести, творчі завдання) і підсумкове оцінювання (іспит).

Загальна сума балів – 100 балів (із них, семестрове оцінювання – максимум 60 балів; підсумкове оцінювання (іспит) – максимум 40 балів)

Змістовий модуль 1 Історіографія історії України від найдавніших часів до кінця XVIII ст.		Змістовий модуль 2 Історіографія історії України XIX-початку ХХст.		Підсумкова контрольна робота (іспит)
30 залікових балів (максимум)		30 залікових балів (максимум)		
Самостійна робота (індивідуальне завдання)	Модульний Контроль	Самостійна робота (індивідуальне завдання)	Модульний контроль	
20 (максимум)	10 (максимум)	20 (максимум)	10 (максимум)	

Індивідуальне творче письмове завдання студент подає викладачу перед проведенням кожного змістового модулю, зокрема творче завдання 1 – остання декада квітня, творче завдання 2 – остання декада травня.

Критеріями оцінки творчої роботи студента є:

* глибоке розкриття теми, представлене власне бачення проблеми – 17-20 балів

- * тема розкрита повністю, з власними оцінками, але наявні окремі несуттєві помилки при викладі фактичного матеріалу – 13-16 балів
- * робота відображає знання фактичного матеріалу з питання – 10-12 балів
- * розкриті лише окремі аспекти проблеми – 7-9 балів.
- * розкриті лише деякі аспекти проблеми, наявні суттєві помилки при викладі фактичного матеріалу – 4-6 балів.
- * робота має значні помилки – 1-3 бали.

Після завершення відповідно ЗМ1 і ЗМ2 проводяться **контрольні роботи** у формі творчих тестів, зокрема Контрольна робота 1 (середина квітня) і Контрольна робота 2 (кінець травня). Контрольна робота містить 3 запитання, правильна відповідь на 1-е і 2-е з яких оцінюється в 3 бали, а на 3-є в 4 бали.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються відповідно до чинних нормативних документів Університету

Підсумкова контрольна робота (іспит) містить три завдання, два з яких оцінюються в 15 балів, одне – в 10. Критеріями оцінювання відповіді є:

Два перші завдання:

- * Відповідь повна, представлене власне бачення проблеми – 12-15 балів.
- * Відповідь повна з власними оцінками, але наявні окремі несуттєві помилки при викладі фактичного матеріалу – 10-11 балів
- * Відповідь відображає знання фактичного матеріалу з питання – 8-9 балів
- * Відповідь фрагментарна, відображені лише деякі аспекти проблеми – 6-7 балів.
- * Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі фактичного матеріалу – 3-5 бали.
- * Відповідь має значні помилки – 1-2 бали.

Третє завдання:

- * Відповідь повна, представлене власне бачення проблеми – 10 балів
- * Відповідь повна з власними оцінками, але наявні окремі несуттєві помилки при викладі фактичного матеріалу – 7-8 балів
- * Відповідь відображає знання фактичного матеріалу з питання – 5-6 балів
- * Відповідь фрагментарна, відображені лише деякі аспекти проблеми – 3-4 бали.
- * Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі фактичного матеріалу – 2 бали.
- * Відповідь має значні помилки – 1 бал.

Умовою допуску до іспиту є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 20 балів (**критично-розрахунковий мінімум**). При цьому обов'язковим є успішне складання модульних контрольних робіт. **Рекомендований мінімум для допуску до іспиту – 36 балів.**

При простому розрахунку отримаємо:

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Іспит	Підсумкова оцінка
Мінімум	18	18	24	60
Максимум	30	30	40	100

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		Лекції	Сам. робота
Змістовий модуль 1			
Історіографія історії України від найдавніших часів до кінця XVIII ст.			
1.	Тема 1. Вступ: терміни, предмет і завдання.	2	8
2.	Тема 2. Витоки та зародження давньоукраїнської історичної думки	4	8
3.	Тема 3. Історичні знання в середньовічній та ранньомодерній Україні.	6	8
4.	Тема 4. Козацьке літописання	6	10
5.	Індивідуальне творче завдання 1	-	6
6.	Контрольна робота з тем ЗМ1	2	-
Змістовий модуль 2			
Історіографія історії України XIX-початку XX ст.			
7.	Тема 5. Українська історіографія доби романтизму в її головних рисах.	2	8
8.	Тема 6. Загальні умови розвитку, методологія і проблематика історії України від середини XIX до початку XX ст.	6	8
9.	Тема 7. Позитивістська історіографія історії України в її головних рисах і представниках	6	8
10.	Тема 8. Загальні підсумки розвитку української історичної думки у другій половині XIX та на межі століть	4	10
11.	Індивідуальне творче завдання 2	-	6
9.	Контрольна робота з тем ЗМ2	2	-
	Всього за семестр	40	80

Загальний обсяг 120 год., в тому числі:

Лекцій – **40 год.**

Самостійна робота - **80 год.**

9. Рекомендовані джерела

Обов'язкові:

1. Білецький Л. Руська правда й історія її тексту (За ред. Ю. Книша). – Вінніпег, 1993.
2. Боплан Г.Л. де. Опис України. – К.: Наукова думка. 1990.
3. Величка Самійло. Літопис. – Т.І-2. – К., 1991.
4. Давня історія України. У 2 т. К. 1994.
5. Дорошенко Д. Огляд української історіографії. – Прага, 1923; Київ, 1996.
6. Калакура Я.С. Українська історіографія: Курс лекцій. К., 2004.
7. Колесник І.І. Українська історіографія 18 – початок 20 ст. Київ, 2000.
8. Коцур В.П., Коцур А.П. Історіографія історії України: Курс лекцій. Чернівці, 1999.
9. Кравченко В.В. Українська історіографія епохи національного Відродження (друга половина 18 – середина 19 ст.). – Харків, 1996.
10. Полонська-Василенко Наталія. Нарис історіографії України. Історія України. Т.І. – К., 1992. – С.13-86.

Додаткові:

1. Багалій Д.І. Нарис української історіографії. Т.І. Літописи. Вип. І. – К., 1928; Вип. ІІ. Джерелознавство. – К., 1925.
2. Брайчевський М. Літопис Аскольда. Київ, 2001.
3. Ващенко В.В. Фактори формування історичної концепції в українській історіографії кінця ХІХ – початку ХХ ст. Дніпропетровськ, 1998.
4. Галицько-Волинський літопис. Львів, 1994.
5. Генсюрський А.І. Галицько-Волинський літопис. Київ, 1958.
6. Геродот із Галікарнасу. Скіфія. Найдавніший опис України з V ст. перед Христом. – К. 1992.
7. Грицак Я. Формирование народної української нації: історіографія та історіософія проблеми. Київ, 1996.
8. Грушевський М.С. развитие украинских изучений ХІХ в. и раскрытие в них основных вопросов украиноведения. // Украинский народ в его прошлом и настоящем. – СПб., 1914. – Т. 1. – С. 1-37.
9. Дашкевич Я. Дорогами української Клію: про стан історичної науки в Україні. К. 1993.
10. Дорошенко Д.І. Розвиток української історичної думки й наукових історичних досліджень з кінця 18 століття й до наших днів. // Нарис історії України. – Т.І. – Львів, 1991.
11. Зашкільняк Л. Методологія історії: від давнини до сучасності. – Львів, 1999.
12. Крупницький Б. Історіографічні проблеми історії України. Мюнхен, 1959.
13. Літопис гадяцького полковника Григорія Грабянки. – К., 1992.
14. Літопис руський. – К., 1989.
15. Літопис Самовидця. – К., 1971.
16. Марченко М.І. Українська історіографія з давніх часів до середини ХІХ ст. – К., 1959.
17. Історія русів. Укр. переклад І.Драча. – К., 1991.
18. Тисяча років української суспільно-політичної думки: У 9 т. Т. 1. К. 2001.